

Tannhelsepolitikk handler om mer enn pasientene

Det er bred politisk enighet om at Norge trenger en tannhelsereform. Debatten handler om hvordan befolkningen skal få bedre tilgang til tannhelsetjenester og lavere egenandeler. Det er et viktig mål. Men i den politiske samtalen er én aktør nærmest fraværende: tannlegen.

For de fleste politikere er tannlegene først og fremst et virkemiddel. De er verktøyet som skal gjøre reformen mulig. Oppmerksomheten rettes mot pasientenes rettigheter, finansieringsordninger og offentlige utgifter. Langt mindre oppmerksomhet vies dem som faktisk skal levere tjenestene.

Det er en grunnleggende svakhet ved debatten.

En tannhelsereform kan ikke vedtas på Stortinget alene. Den må også gjennomføres i klinikkene – hver eneste dag, av motiverte og kompetente tannleger, tannpleiere og tannhelsesekretærer. Dersom reformen ikke oppleves som attraktiv for dem som skal utføre arbeidet, vil den møte store utfordringer, uansett hvor gode intensjonene er.

Norsk tannhelsetjeneste er bygget opp gjennom et samspill mellom offentlig og privat sektor. De fleste voksne behandles i privat praksis, og mange tannleger har investert betydelige ressurser i å bygge opp virksomheter som leverer høy kvalitet med moderne utstyr og en helsetjeneste som er tilgjengelig. Samtidig er den offentlige tannhelsetjenesten avgjørende for prioriterte grupper og for beredskapen landet. Begge sektorene har over tid bidratt til god munnhelse i Norge, til at store deler av befolkningen pusser tenner og går til tannlegen regelmessig, og til at store deler av befolkningen har fått et godt helsetilbud levert med meget god kvalitet.

En reform må ta vare på begge disse bærebjelkene.

Derfor er det ikke tilstrekkelig å spørre hva som er best for pasientene. Politikerne må også spørre hva som skal til for at tannlegene ønsker å delta i reformen. Det er ikke et spørsmål om særinteresser. Det er en forutsetning for at reformen skal lykkes.

For ansatte handler dette om konkurransedyktige lønns- og arbeidsvilkår, faglig utvikling og muligheten til å utøve yrket med høy kvalitet, samtidig som at den offentlige tannhelsetjenesten i større grad kan styre etter prioriteringskriteriene, alvorlighet, ressurser, nytte og mestring. For næringsdrivende handler det

Foto: Kristin Aknes

En reform må bygge på samarbeid, ikke på en forestilling om at tannlegene automatisk tilpasser seg uansett hvilke vilkår som vedtas.

om forutsigbare rammevilkår over tid, bærekraftig økonomi og tilstrekkelig faglig og administrativ frihet. Ingen ønsker en situasjon der økt offentlig styring går på bekostning av kvalitet, innovasjon eller rekruttering.

Det er lett å fremstille dette som en interessekonflikt mellom pasienter og tannleger. Det er en feilslutning. Gode vilkår for tannlegene er ikke en motsetning til gode tjenester for befolkningen – det er en forutsetning. En reform som svekker rekruttering, reduserer kapasiteten eller gjør det mindre attraktivt å drive klinikk, vil til syvende og sist ramme pasientene.

Den norske tannlegeforening har derfor en viktig oppgave. Samtidig som foreningen støtter målet om bedre tilgang til tannhelsetjenester, har vi vært og skal være en tydelig stemme for dem som skal levere tjenestene. NTF skal kjempe for en reform som tannlegene ønsker å være en del av.

Det innebærer å arbeide for løsninger som ivaretar både ansatte og næringsdrivende, som sikrer faglig autonomi og som gir økonomiske rammer som gjør det mulig å levere kvalitet over tid. En reform må bygge på samarbeid, ikke på en forestilling om at tannlegene automatisk tilpasser seg uansett hvilke vilkår som vedtas.

Politikernes engasjement for befolkningens tannhelse er både forståelig og nødvendig. Men dersom de overser tannlegenes perspektiv, risikerer de å undergrave sin egen reform.

En vellykket tannhelsereform handler derfor ikke bare om hvem som skal få behandling, eller hvem som skal betale. Den handler også om hvem som skal utføre behandlingen – og om de ønsker å være med.

Det er først når politikernes ser tannlegene som mer enn et virkemiddel, at grunnlaget for en varig og bærekraftig tannhelsereform er på plass.

Dette er NTFs klare forventning til regjeringen når de nå i høst skal presentere flere modeller for fremtidens tannhelsetjeneste, og sannsynligvis en lovproposisjon. Fremtidens tannhelsetjeneste må være god for tannlegene som skal levere de gode helsetjenestene til befolkningen, og som skal sørge for at Norge har god munnhelseberedskap i kriser i fremtiden.

Heming Olsen-Bergem
President i NTF